

מסורת הש"ס

^[א] [וחלון סב:ג].
^[ב] על צל לא;
^[ג] [עך סבד וערך פסק];
^[ד] [שנת קל-ה].
^[ה] [וניע' חוס' שנת מא': ד"ה המסח'];
^[ו] ש"ך לעיל במשנה;
^[ז] [דף סה:];

מוסף רש"י

שעבודת היום בבגדי ברוך. שם היום עליו עבודה שהיא צנדינו בוך, לפי שאינו רגיל לשבת בלא שמה גנדים, ויש מן של וזה בןו צ"ך וחסן ואפוד ופעמוני המעיל וע"ר

(א:7).

חוס' ישנים

ארבע אמות וחזר ומתפלל של מוספין. מיהו עיקר מלות בשש שעות או בשש ומתלה שהוא עילומו של יום כרפי' ברש תמיד נשטר, וחס לא התפלל יכול להתפלל תפילת מוספין. כל היום כדרשתיך בתורה [יד, א] [וכפי'] [וכפי'] דמילה [ב, ב] מלמד שכל היום כשר למוספין. וא"ת אמאי קאמר פ' יומין בפרק אמאי השחר [בא, א] להתפלל תפילת המוספין לאחר שבע נקרא פושע(א) אמאי לא קאמר אחר שש, כיון שאין מלואו אלא בשש או בשש ומתלה שהוא עילומו של יום כדמשמע ברש מתיב נשח. י"ל שאין העולם כתיקלין נתיי שש שיוכל לבזין אותה חלי שעה, ולהכי נקט שבע. אי נמי חלי שעה היו שז"ל להתפלל על הקרבן שיתקבל בטרון אחר שקיימתיכו. ומתבאר צומת רבינו שאין [להשקות] [להשקות] ביום הסוכים להתפלל תפילת המוספין אחר שבע כיון ששטא תפילת המנחה ומן מוספין עבר, יז לך להקדים תפילת המנחה לתפילת המוספין דלמך פ' יומין בפרק כל המדיר [ונחם] אלא [ובתפילת השחר [בכרות שם] [הליכנ] [ולחלן] מתפלל על מנחה ואחר כך של מוספין י"ז דלית ליה כרננ דר' יהודה דלית ליה מדיד קודם כיון שהגיע זמן שניה, ובשעה שביעית איירי בדומה כפי' תפילת השחר גבי כדמעטא דעד ולא עד בכלל, אבל כיוצאמלי דפרק תפילת השחר גבי ר' חייא בשם ר' יוחנן תפילת המנחה ותפילת מוסף, תפילת מנחה קודמת (האן בגוה) [ואוון בעין] למימר שאלו ביום כדן להתפלל שמהיך, אבל יש ביום כדי להתפלל שמהיךן תפילת המוספים קודמת, ר' מנח דר' הושע בן נח היה ממדק לתלמידיו אי היה לזון אריסטו ומוטא וימא לתשע שיעין ועד כדון לא מליקטוהו חוון [מעלון] [מללון] דמנחה עד לא תקון, עד כאן הירושלמי. אבל אין התלמוד שלט סובר כן בצברות

אמר להם הממונה

פרק שלישי

לה.

תורה אור

1. בחגות בד קדש ילבש ומבגסין בד ידיו על בשרו ובאבנט בד יחזור ובמציצות בד יצנן בגדי קדש הם ורחץ בפנים את בשרו וקלבשם: ויקרא טז ד

גליון הש"ס

תוס' ד"ה הנ"מ באבוסרא בו. ודפוסיו ענביו אין נראה חזר מחילה תחת הקרקע בקודש עד שיראה עבודת כהן גדול [בן]יום ההפירות, והרגישו הכהנים בחפירה באותו מקום וזכפרו (ומצאוהו) [ומצאוהו שם והרגוהו]. ונקראת אותה הלשכה על שמו. פרסו סדין של בוך. ולמה של בוך, אמר רב כהנא שיכיר שעבודות היום בבגדי בוך. פלוטין והגדוויץ שניתן לשון מלוכש הן בלשון [עברי]. הכל ל' מנה. כלומר אלו נוטל מן הקודש כדי ולדבריו הכל של שחר מעולי' משל ערבי.

רבינו חננאל

פ"י פרוה שם אדם מגושי. ויש מן החכמים שאומרים כי חזר מחילה תחת הקרקע בקודש עד שיראה עבודת כהן גדול [בן]יום ההפירות, והרגישו הכהנים בחפירה באותו מקום וזכפרו (ומצאוהו) [ומצאוהו שם והרגוהו]. ונקראת אותה הלשכה על שמו. פרסו סדין של בוך. ולמה של בוך, אמר רב כהנא שיכיר שעבודות היום בבגדי בוך. פלוטין והגדוויץ שניתן לשון מלוכש הן בלשון [עברי]. הכל ל' מנה. כלומר אלו נוטל מן הקודש כדי ולדבריו הכל של שחר מעולי' משל ערבי.

חוס' ישנים (המשך)

שמעון לאו היטי רבנן דסכא, ללדידכו מקרא (ספק) [אחר נפק], אלא סבירא [להן] כדפי דהס, וז' אלעזר ב"ר שמעון כתיב דסכא. אפילו ת"מא כדמיינן שניזון לשון מלוכש שמיין מתבזין בותר. וכגון דלא היו פסוק רישיה, ואפילו בפסוק רישיה מתוקמת וכגון שאין הכלי של ודלמדיקין כדבניה [שבת גק, א] לא לריכא דקעביד בלערעא דחבריה. מיהו ל"י יהודה מיהא יכול להיות אקור מטעם מללכא שאניה לריכא לגופא דחייב עליה ל"י יהודה דסכא, דכדבניה לא יפרי אלא ל"י שמעון דזוקא. ואי אבא אב"י הכי והאמר ב"י. וא"ת חלי פריך מנהרת דהו פסוק רישיה לצירוף דלא דהו פסוק רישיה, לאו דהו פסוק רישיה היו חייב ל"י יהודה בכל דתנריה משום מללכא שאניה לריכא לגופא דחייב פריך, ומדלמדיק מן המורה דבר שאינו מתכוין בפסוק רישיה יז לנו לאסור ממתנא מדרבנן אפילו לא היו פסוק רישיה. ורבינו מירן דלבי לא היה ידע מעיקרא מילוק לא פסוק רישיה ללא פסוק רישיה. כדלמדיקין בלס לא הביא [שבת קלג, א], ואע"ג דר' יהודה מחייב במללכא שאניה לריכא לגופא היטו כגון שמתין לעשות גוף המללכה ואפילו נקרא גורא חורג מחשיו ועקרבים על ידי מן[על] כסוף פרק כל מתיב הקודש [שם קכא, ב], אבל הכא שאינו מתכוין לקרר לא סבור שאין כהן חורג מללכא שאניה

לגופא, ומכל מקום פריך דלחייב משום דבר שאינו מתכוין לרבי יהודה דלאסור מן המורה בפסוק רישיה, והוא הדין הכא. ודומק הוא זה לומר שיעשה התלמוד בך, ומירון ה"ר אלחנן נכון ועיקר. חגי בי"ח בב"א התורה בולא אב"א בצירוף ורבינו חייא שבות במקדש. הקונטרס לא גרים ואין שבות במקדש (ומיפוק) [ומיפוק] לו כיון דלירוף דרבנן הוא דבר שאינו מתכוין חומר. וקשה לרבינו שלפירוש זה (דמשמע כסובר דר' יהודה לא אסר דבר שאינו מתכוין אלא בדאורייתא, ואילו בשבת פרק כירה [מא, ב] דאמר המיחם שפינו לא ימן לתבוי מים כל עיקר מפני שהוא מנרף ור' יהודה דלמך דבר שאינו מתכוין אסור, ואין נראה לדחות דלירוף דהתם מיירי בצירוף גדול דהו דאורייתא. ועוד מדלמדיקין כבילה כירה כל היכא דיכ קא מייזין איכא איסורא דרבנן כי לא מייזין שרי ר' שמעון למחילה, מכלל דר' יהודה פליג עליה. ועוד דלמאי פריך ליה מדלמך אצי לא נזכרה אלא לר' יהודה [דלמך] דבר שאין מתכוין כו', מיקשי דהא שמעתי ליה לר' יהודה במשנה בפרק שני דביע' [בב, ב] דבר שאין מתכוין אסור. ועוד דהכי הוא ליה למימר הני מילי באיסור דאורייתא אבל הכא לצירוף דרבנן הוא. ועוד שמותק גירסת כל הספרים. על כן נראה לרבינו לפרש הכי, הני מילי בכל המורה טלה דלמך ר' יהודה דבר שאין מתכוין מן המורה כגון גבי בלאים דמוריב כמות דלא שייך מללכת מחשבת אבל לצירוף דבר שאין מתכוין אין אסור צו אלא מדרבנן וכן לו דבר שאין מתכוין. דגבי שבת מללכת מחשבת בעיזין ואין שעות במקדש. והפסוק פריך שפיר מההיא דנהרת דלמך ר' יהודה הסם דבר שאין מתכוין אי לאו קרא, אבל המשנה של ביצה לא קראי מדי דודאי מדרבנן אסר ר' יהודה דבר שאין מתכוין, ודוק לישנא דככל דומתא קאמר דבר שאין מתכוין אסור או מותר ולא נקט פטור וחיוב כמו בני מללכא שאניה לריכא לגופא, וגירסת הספרים נוחא כפשיטות. אך קשה לרבינו על מאי דפיר' דדבר שאין מתכוין אסור היינו מדרבנן. מדלמדיקין בפרק ספק אכל בכריתות [ב, ב] הסוטה גמלים כו' חייב ר' אלעזר אומר חייב שמים כו' וקאמר רב אשי כגון שמתכוין לנסות והוצערו מלליהן דתנא קמא סבר לה כו' שמעון דלמך דבר שאין מתכוין פטור, וז' אלעזר בן זרדוס סבר לה כו' יהודה דלמך דבר שאין מתכוין חייב, ומדקאמר חייב ופטור מלמא כי קא פליגי בדאורייתא פליגי. וגרסה ל' דלאו מילתא היא דבוק המעלין אין [שבת פא, ב] גבי מלשן קאמר חייב ועל כרחיה מדרבנן קאמר כמו שאסכים לשם [הן]קון[טרסן]. משה. אך אומר רבינו דדבר שאין מתכוין דהסם לא הו דכדבר שאין מתכוין (כו)

דלמרי תרוייהו מודה רבי שמעון בפסוק רישיה ולא ימות ומשני לא נזכרה דעציד בלערעא דחבריה שאינו נהנה כלום ומכל מקום אסור לכתחילה כמו שאפרש בסמוך אלא שאין חייב חטאת ומשמע הא בלערעא ידידה חייב חטאת ואע"ג דאין מתכוין לייפות קרקע חייב כיון דהוי פסוק רישיה ונהנה הוא ולא דמי לחומה את הגמלים להתחמם כהן והוצערו מלליהן דהוי מללכא שאניה לריכא לגופא ופטור לרבי שמעון שאין נהנה כלל בהצברה זו שכלא תוספת בהצרה יש כל כך גמלים שיוכל להתחמם כהן וא"כ צברור לא נתכוון להצביר אבל בההיא דהצונה

(שבת דף קא).

כסדי שהוא מתכוין לייפות מיהו קשה דבשמעתין משמע דדבר שאין מתכוין אפי' פסוק רישיה לא הוי דאורייתא לעניין שבת אליבא דר' יהודה דע"כ לצירוף עששיות פסוק רישיה הוא מדפריך עלה מההיא דנהרת אפי' הכי אמר דמדרבנן הוא ובההיא [דכריתות] מחייבין לרבי יהודה בההיא דהסוטה את הגמלים שמתכוין לכבות העליונות והוצערו המתחנות אף ע"ג דלא מכיון להצביר המתחנות וי"ל דלירוף עששיות לא הוי פסוק

יהודה דלמך דבר שאין מתכוין אסור מכלל דלא שאני ליה בין מתכוין לשאין מתכוין דאי שני ליה אפילו כרבי שמעון אמאי ונהי דלכסוף דהר ציה כדמשמע בפרק ר' אלעזר דמילה (שם דף קלג): מ"מ מדמשני הכי מעיקרא מכלל דלרבי יהודה דבר שאין מתכוין אסור מדאורייתא אע"ג דלא הוי פסוק רישיה ובערוךט פ' צע"א ההיא דהצונה מודה רבי שמעון בפסוק רישיה ה"מ דצבר שהוא נהנה כגון בלערעא ידידה וקוצץ צהרת בנו שהוא נהנה וממך כך המיר צרוח הכרובה בשפתן למשוך ממנו בשבת אע"ג דקא עציד כסיתה והוי פסוק רישיה הואיל ואינו נהנה צהרתה כסיתה דקא אזיל לאיצוד מותר ולא ראייה היא מההיא דקעביד בלערעא דחבריה דלשטרי למחילה דהסם לענין חיוצ חטאת קאמר דאין חייב חטאת ומיהו איכא למימר דאסור לכתחילה ועוד הדיה הערוך ראייה ולצביו מדלמך פ' ר' אלעזר דמילה (גס וז סא) ואצי אליבא דרבי שמעון האי בשר מאי עביד ליה בלומר אבי הכן לקוח צהרת בנו הוא מתכוין ופריך ואי איכא אחר ליעציד כדריש לקיש ומשני דליכא אחר אבל אי איכא אחר היה מותר לכתחילה אלמא שרי רבי שמעון פסוק רישיה לכתחילה דצבר שאינו נהנה ואין זו ראייה דהא דמוקי ליה אצי בלומר אבי הכן כו' היינו מקמי דשמע מרבא דמודה רבי שמעון בפסוק רישיה כדקא מסיק הסם לכתר דשמע מרבא סברה ולהכי פריך ואצי אליבא דר"ש כיון דפליג אף בפסוק רישיה וא"כ לא שנה פסוק רישיה משאר שאינו מתכוין האי בשר מאי עביד ליה אבל למאי דמסיק דלאצי נמי מודה בפסוק רישיה ל"ש אצי ל"ש אחר ועוד מה ראייה היא מההסם דילמא הסם מדאורייתא שרי אבל מדרבנן איכא למימר דאסור מיהו איכא למימר דהכי מייתי ראייה כיון דבשאר [איסורין] דלא צעינן מללכת מחשבת מותר מן המורה אין צריא לאסור גבי שבת אפי' מדרבנן ודאי אי בשאר איסורי אסור מדאורייתא משום דלא צעינן צהו מללכת מחשבת אז היה ראי ראי לגזור כ"י שבת מדרבנן להשוותו לשאר איסורי אע"ג דמדאורייתא שרי משום מללכת מחשבת מיהו למאי דפרישית דלכסוף דהר ציה וס"ל דמודה ר"ש

בפסוק רישיה ובקציצת צהרת אסור מדאורייתא אע"ג דלא מייזין וא"כ בשבת אסרינן לכתחילה ל"ש אצי ול"ש אחר ואדרבה משם קשה לפי הערוך מדלא קאמר אלא ללאצי האי בשר מאי עביד ליה אבל לרצא דסבירא ליה מודה ר"ש בפסוק רישיה לא שני ליה בין אצי בין אחר כיון דסבירא ליה בשבת דמדרבנן [אסור] פסוק רישיה אע"ג דמדאורייתא שרי משום מללכת מחשבת מכלל דבשאר איסורי אסור מדאורייתא ועוד מייתי ראייה מפרק כל כתיב (שם דף קיז). דשקיל ליה צבריו ואע"ג דמודה ר"ש בפסוק רישיה הואיל ואין נהנה מותר ואינו ראייה כמו שפי' שם רש"י דלאו מללכא היא דאין דרך הפשט בך עוד יש לפרש דשקיל ליה בחתיכות קטנות כל כך שאין בהם בלחם מהן לעשות קמיע הלכך לא חשיב עור ואין זה הפשט עוד הדיא ראייה מדלמך פ' לולב הגזול (סוכה דף לג.) אין ממעטינן אותו צ"ט משום ר' אלעזר בר"ש אחר ממעט ופריך הא קא מתקן מנה ומשני הכא בנאי שליקטין שליקטין לאכילה ודבר שאין מתכוין מותר ופריך והא מודה ר"ש דפסוק רישיה לא לריכא דלית ליה הושענא אחריתי דמלחך שאינו נהנה דצבר מותר אע"ג דהו כפסוק רישיה ואין לדחות ולומר מלחך דלית ליה הושענא אחריתי לא הוי מתקן כיון דלחיזי מתקנה לשם מלוא דלס כן מאי דוחקיה למימר ר' אלעזר בר"ש סבר ליה כחצוה דלמך דבר שאינו מתכוין מותר אפי' כר' יהודה מצי לאוקמי מהאי טעמא מיהו יש לדחות מלחך שאותו מיקון אפילו במתכוין אינו אסור אלא מדרבנן *דמיעוט ענזיו אין נראה מיקון כל כך שיחשב מיקון מן המורה לא גזרי ציה רבנן כיון שאין נהנה ולצביו הערוך אחי שפיר הא דלמך ב' כל המדיר (מנחות דף סא): המתנדב יין מציא ומולפו על גבי האששים ופריך והא קא מצבה ומוקי לה כר"ש דלמך דבר שאין מתכוין מותר ואפי' דהוי פסוק רישיה שאי אפשר לזלף על גבי האששים שלא יכבה מתיר ר"ש לכתחילה מלחך שאין נהנה מיהו אין נראה דצבי הערוך דהא מפיס מורסא כדי להוציא ממנה לתה פטור אבל אסור ז' לאו משום לערל דלינשי אע"פ שאינו נהנה כלל ואינו מתכוין כלל לצנין הפתח וכן קשה ממתח וכן קא מייזין וימפרש לה כדבנהדרין (דף פה). אליבא דר"ש דלמך מללכא שאניה לריכא לגופא פטור עליה ודוקא פטור כערא דגופה לא לאו הכי לא אע"ג דלא מייזין לעשות חצורה כי אם להוציא הקוץ ולפי זה צריכין אנו ליישב ההיא דכל המדיר דלאו פסוק רישיה הוא שמולפו בטיפים דקות אי נמי על גבי האיברים דאפשר שלא יכבה את האש: **פְּרִוּה** **אמגושא**. פ' בערוך וזה לשונו יש מן החכמים שאומרים כי חפר מחילה תחת הקרקע בקדש עד שיראה עבודה כהן גדול והרגישו הכהנים בחפירה ומלאוהו וקרא אותה הלשכה על שמו: **הַבְּדִירָוּיִן** **שַׁל ח' באות וזו**. לא ידענא אמאי לא קאמר של ח' מנה כדקאמר ברשא של י"ב מנה ועוד ק"ל אמאי לא קא חמי במילתיה דר"מ שהן עשרים מנה כדקמני כסיפא במילתייהו דרבנן שהן שלשים מנה מיהו הא לא קשה דמשום דצרישא לא תנא כולה מילתא בלשון מנה להכי לא קמני נמי כסיפא בסק הכל לא בלשון מנים ולא בלשון וחיים מיהו (מנחה) היא גופה תימה לי אמאי לא קמני ברישא הכל בלשון מנים וליכא למימר דח' מאות וזו דקאמר וזו' פשטינו נינהו כי ההיא דס"פ אע"פ (כתובות דף סד): ונתן לו כלים של ג' וזו דמפרשה (הסם) ג' וזו' פשטינו וזו' מדירה שהן שמינית של דיגריי צורי וכן ההיא דפ' מליאת האשה (שם דף סז). דהמשיא יתומה לא יפחות לה מנ' וזו חלל דמאי נפקא מינה ולימא דהגדיון של מנה סך הכל י"ג מנה ועוד מסתמא בזוי צורי איירי דהוו לכו של שחרית עדיפי מנייהו רק שלים דומיא דרבנן ושמא י"ל אין הלשון נופל בטוב לומר שמונה מנה:

בְּרַב בְּרַב בְּרַב. נראה לי חד לגופיה וחד דד לשון לצד שאין לובש עממן בגדי זהב כדרך שהוא עושה כל ימות השנה וצד שלישי לומר יותר טוב מצד של שאר ימות השנה והרביעי לומר שטוב משל ערביה אי נמי דד שלישי ורביעי מידריש הכי דד המוצחר שצד:

[שם] דלפילו בזמן מנחה גדולה דהייט בשעה ז' קאמר דומן תפילת המנחה קדמה. איב"ר תמיד קורדין בלמנחה שזאמא העזיח עזיחא ראשונה. מיהו אלא אלא אסתמכתא בעלמא דמיפוק לי שכן (חלי) [מיין] דמיס קדמי למנחות כדליתא בפרק כל המדיר [ובחים פט, א]. וליכא למימר דקרא לא אתא אלא להכי מטעמא דפרישית. דע"זים רבנן. משום דנפיק' מוקי אצי לסדר וימא כדרבנן מוקי לה הכא כרבנן. ובס"דראם ס"יירי. וכן דס לאברים דנקט לפי מדר עבודות התמיד נקט מילתיה. מה מנחת הבקר בשרית קודמת **ענבים**. והכי נמי קודמת לאברים דהא הסדר הקטרת ואברים ומנחה ותיבות ונסיים, מ"מ גבי תמיד הערב אין לנו להקדים קטרת לאברים מדלא כתיב כלציו (התמיד) [והבקר]. במנחת הבקר בתיב **ולא באיברי** הבקר. דהכי משמע ואת הכנה השני מעשה והקטרת איבריין בין ערבים, והדר אמר כמנחת הבקר מעשה לה למנחת הערב להיות מלחורת לאחר איברים וקטרת כמנחת הבקר, ומדשייריהו לאברים דהוא משמשי כהן ברש קרא דכתיב מעשה בין הערבים הכי משמע דזוקא המנחה של ערב תחא מלחורת ככל בקר, אבל איצרי הערב לא יחו מלחורין בשל בקר, דכל בקר אחר קטרת ושל ערב יקדוש לקטרת אלמא קטרת של בין הערבים אחר האיברים. כך נראה בעני עיקר. לשון גויה' רבינו שמואל. **ולא באיברי** הבקר. תימה לה"ר יוסף הויז מצינו למימר שקידמו איברים לקטרת והלא אמרנו לעיל לאברים ופדריס הוכשרו כל הלילה, ובעינן נמי למימר לעיל שעבודת לילה הוא, ונפתמד נשטת [נפסחים נח, א] אמרינן קטרת קודם לגרות כו' וא"כ צריך שיהא הקטרת מבעוד יום. ופי' דלס שהה האיברים עד שאין זמן להקריב שניהם יקריב הקטרת קודם ללילה קודם לגרות ויקריב האיברים בלילה.

אמר קרא אבבש האחד. והיינו קרא דלמדיקין בפרק בתרא דמגילה [כת, א] אם נאמר כבש [ולא] [למה] נאמר אחד. מגו(ו)מגם היה רבינו למה כתב אחד יתירא כשביל וז' מה יש לחוש אם שתק מלחך והוא קאי אכל ערביה וילמד שחרית מערביה. וקלמ נראה לי דמשום דדיון הוא יתירא שילמד ערביה משחרית, וגם מצינו שגמלה בשחרית ללמד על ערביה במקום אחר לעיל כמנחת הבקר ובנסתו מעשה וגו'. משה. דהר בחובתו וחד בנבירה וצריב: והא דלמדיקין לקמן בפרק בל' ו [ב, ב] שני אילים סך אחד האמור כאן ואחד האמור בחומם הסקדסי [ר' אלעזר ב"ר שמעון אומר שני אילים סך] ומאי אחד המיוחד שבעדו וחד כחצוה וחד כחצוה וגריסי, והוא ר' אלעזר ב"ר